

6. Služila sem v tržaški okolici celih 17 let, imela sem tedaj pravico do $\frac{2}{3}$ cele moje plače, da se mi všteva v penzijo. Ali zahtevam to še sedaj lahko?

7. Bilo je povsem dokazano, da nisem pretrgala službe celo leto in da sem se ji sama odpovedala. (Glej zakon za Istro z dne 30. marca 1870., dež. zak. § 61.)

Zatirana učiteljica.

Odgovor:

Pređen Vam moremo prav svetovati, bi morali vse Vaše akte, dekrete in odloke imeti v rokah. Iz njih bi se prepričali: prvič, kakšne pravice so se bile Vam podelili takrat, ko so Vas v Istri nastavili, drugič pa, ali so Vaše prošnje in pritožbe res prišle ali pa ne v roke tistim inštamam, na katere so bile naslovljene.

Iz vseh Vaših trnjevih potov, za kar Vas pomilujemo, pa posnemljemo, da ste žalibog menda Vi sami zakrivali, da se nahajate v nepovoljnem materialnem in pravnem položaju. Ko ste še služili v tržaški okolici, ni kazalo, da ste se službi odpovedali. Koristnejše za Vas bi bilo, da bi si bili le dopust izposlovali, ker s tem ne bi bili službovanja pretrgali, kar je bilo prvo zlo. Drugo zlo je bilo, da ste bili najbrže takrat, ko ste sprejeli novo službo v Istri, zadovoljni s službenim dekretom, v katerem se je Vam priznala najbrže edino le plača, a nobena kvinkvenija. — Zaradi tega sodimo mi — kolikor nam je pač to mogoče razsoditi iz Vaših vrstic — da bo mogoče priti do prvih (1., 2. ali 3.) službeno-starostnih doklad edino le milostnim potom. Sicer smo pa Vam na daljno razpolago.

XLVIII.

Vprašanje:

Imel sem kot nadučitelj dosedaj prosto stanovanje. Slučajno pa sem dobil svojo hišo in v nji stanujem. To je dalo povod kraj. šol. svetu v D., da je izposloval pri c. kr. okr. šol. svetu odlok, ki mu zagotavlja, da sme krajni šol. svet sedaj moje šolsko stanovanje v najem dati, a ne jaz kot pravi uživalec, tako motivira svoj vkrep, ker imam stanovanje v lastni hiši. Je li ima c. kr. okr. šol. svet prav? Jaz menim, da ne, saj je stanovanje moje in mi gre po zakonu.

Nekateri ljubljanski učitelji tudi v lastnih hišah stanujejo, a stanarina se jim vseeno plačuje. J. R.

Odgovor:

Izvolite najprvo pogledati v svoj dekret. Ondi stoji, da Vam gre naturalno stanovanje ali 200 K stanarine. Ako Vam da krajni šolski svet 200 K stanarine namesto naturalnega stanovanja, ki ga Vi nočete uživati, se ne morete pritožiti zoper krajni šolski svet, ki je lastnik šolskega poslopja. Pritožba bi bila le tedaj utemeljena, ako se Vaše stanovanje sedaj tako uporablja, da je to uporabljano na škodo šoli in na kvar šolskemu in učnemu redu.

Če pa Vam krajni šolski svet ne plačuje 200 K stanarine, imate pravico pritožiti se na c. kr. deželni šolski svet zoper odlok c. kr. okrajnega šolskega sveta; to namreč tedaj, ako se Vam brani, dajati prazno naturalno stanovanje v najem stranki, ki ga ne uporablja na škodo učnim namenom.

Ako pa šolsko stanovanje ugaja vsem predpisom in ga krajni šolski svet ne more ali noče oddati za 200 K v najem, tedaj je pravica na njegovi strani, in Vam kaže, da daste Vi stanovanje v svoji hiši v najem in se vrnete v šolsko poslopje.

XLIX.

Vprašanje:

Učitelj je bil kaznovan pred 5. leti s tem, da se mu ni priznala, oziroma ne nakazala starostna doklada po c. kr. dež.

šol. svetu vkljub temu, da mu jo je c. kr. okr. šol. svet bil pripoznal.

Sedaj po dolgih 5. letih se mu je vendar priznala starostna doklada — oziroma kar dve obenem; noče se mu priznati pa povrnitev starostne doklade skupno za 5 let nazaj. t. j. 400 K.

1. Ali je opravičen učitelj tirjati sedaj tudi za 5letno prikrajšbo na starostni dokladi v skupnem znesku 400 K? Zdi se mi, da je upravno sodišče pred več leti na rekurs nekega — menda moravskega učitelja — enak slučaj za tako povrnitev ugodno rešilo.

2. Starostna doklada menda učitelju pripada po razsodbi upravnega sodišča od dneva dekreta definitivne nastave, ne šele prihodnji mesec potem. X.

Odgovor:

To je zamotano vprašanje. Pravilno so postopale šolske gosposke v tem slučaju, ako so izrekle v dekretu, s katerim so Vas disciplinirale, da se Vam kvinkvenija za pet let zavleče. S tem bi bili na škodi le za obresti od 400 K. Tako boste pa na škodi za celih 400 K, ako ne boste služili toliko časa, da se Vam pripozna vseh 6 kvinkvenij. Vložite prošnjo, da se Vam vsaj za 2 leti prej pripozna prva kvinkvenija, oziroma tudi druga doklada od teh dveh; zakaj disciplinarna kazen, ki ste jo dobili, izgubi v treh letih — in ne šele v petih letih! — svojo škodljivo moč. — To je pa malenkost, ako se nakaže kvinkvenija za vsak dan ali šele za vsak mesec. Res je v nekem slučaju upravno sodišče za vsak dan odločilo. Ker pa nakazujejo plačo le za cele mesece, se utegne z ozirom na zakone upravno sodišče vbodoče izreči za cele mesece.

L.

Vprašanje:

Okrajni šolski svet mi je priznal zakonito stanarino, ker se je krajni šolski svet branil urediti mi stanovanje po zakonitih določilih.

1. Kaj naj storim, da dobim pravico do priznane stanarine?

2. Če zapustim sedanje stanovanje, ali se smem kje v bližini začasno naseliti tudi v takem stanovanju, ki ni kompetentno, ne da bi izgubil pravice do stanarine? V. P.

Odgovor:

Lahko se preselite v drugo stanovanje, kakršnokoli, ako je odlok okrajnega šolskega sveta že pravomočen, kar velja v tem slučaju, če se ni krajni šolski svet pravočasno pritožil zoper odlok omenjene gosposke.

* * *

Vsakemu vprašanju mora biti priložena znamka za 20 h. To ponavljamo še enkrat. Kdor ne izpolni tega pogoja, mu ne odgovorimo. Tudi to ponavljamo še enkrat.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je priredilo dne 16. januarja letošnje drugo mesečno zborovanje (učiteljski večer), ki je pri njem predaval g. šolski svetnik prof. dr. Janko B e z j a k „o Kernovi teoriji in nje pomenu za stavkovo analizo“. Zborovanje je bilo precej dobro obiskano, pa vendar bi bilo lahko še mnogo bolj. „Večer“ je otvoril društveni predsednik tovariš Jakob D i m n i k, ki je vse prisotne toplo pozdravil, posebno še g. monsignora Tomo Z u p a n a, ki je kot vnet šolnik in učiteljski prijatelj dobro znan med kranjskim učiteljstvom še izza dobe, ko je bil član deželnega šolskega sveta ter je kot tak vedno

dragevolje zastavil svojo vplivno besedo na korist ljudskemu učiteljstvu. Dalje pozdravlja društveni predsednik tudi prav toplo g. šolskega svetnika dr. Janka Bezjaka, poudarjajoč, da je glas o njegovem dobrem imenu, ki si ga je pridobil med štajerskim učiteljstvom, prišel že davno tudi na Kranjsko. Znano je kranjskemu učiteljstvu, kako je današnji predavatelj v družbi svojega prijatelja, g. ravnatelja Schreinerja, potoval iz okraja v okraj, od zborovanja do zborovanja ter poročal pri teh zborovanjih o vseh modernih pojavih na pedagoškem polju ter navduševal učiteljstvo za učiteljski stan in poklic. Zato ga predsednik v imenu „Ljubljanskega učiteljskega društva“ tem presrečneje pozdravlja ter mu kliče: Dobrodošel med ljubljanskim in sploh med kranjskim učiteljstvom! (Odobrovanje.)

Svojo odsotnost je opravičil g. dr. Fran Ilešič, ki je bil zaradi neke odborove seje zadržan priti k zborovanju, ki je pa po končani seji prišel v našo družbo, ki jo navzlic svoji akademski izobrazbi vedno rad poseča. In to nas veseli!

Predavanje g. šolskega svetnika je bilo jako zanimivo. Najprej se je bavil z zgodovino te teorije, ki je dandanes še vse premalo znana in še celo imenitni šolniki se, žal, premalo menijo zanjo. Ker je našim čitateljem Kernova teorija, oziroma izvajanja gospoda predavatelja o tej teoriji, znana že iz „Popotnika“ in „Šolske Matice“, zato ne bomo obširneje pisali o nji. Poudarjamo ponovno, da so bili vsi prisotni s predavanjem jako zadovoljni ter se je vnela živahna debata, ki so se je udeležili večinoma vsi udeleženci. G. šolski svetnik bo svoje zanimivo predavanje nadaljeval pri tretjem učiteljskem večeru, ki bo dne 16. februarja. In takrat: na snidenje!

Ljubljansko učiteljsko društvo ima v sredo, dne 30. januarja, ob osmih zvečer, v restavraciji hotela „Južni kolodvor“ svoj redni letni občni zbor z običajnimi odborovimi poročili in volitvami. Po teh točkah predava tov. K. W. ider „o šolskem redu za ljubljanske slovenske ljudske šole“. Ta točka bo na dnevnem redu letošnje okrajne učiteljske konference. K mnogobrojni udeležbi vabi **O d b o r.**

Štajersko.

Učiteljsko društvo za laški okraj je preložilo zborovanje na nedeljo 17. februarja, ker se vrši dne 2. februarja sestanek štajerskega učiteljstva v Gradcu. **O d b o r.**

Književnost in umetnost.

Knjige „Slovenske Šolske Matice“. „Slovenska Šolska Matica“ nas je razveselila s tem prelepim književnim darom:

1. „Pedagoški Letopis“. Uredila H. Schreiner in dr. J. Tominšek.

2. „Nazorni nauk“. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. Prvi del: Nazorni nauk za prvo šolsko leto. Uredila H. Schreiner in dr. Fr. Ilešič.

3. Zgodovinska učna snov za ljudske šole. 6. snopič (konec). Sestavil dr. Matevž Potočnik.

4. „Didaktika“. (Obče in posebno ukoslovje). I. del: Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v ljudski šoli. Spisal dr. J. Bezjak.

5. „Didaktika“. (Obče in posebno ukoslovje). II. del: Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli. Spisal H. Družovič.

Vse te knjige so temeljita strokovna dela, ki so v čast „Slovenski Šolski Matici“.

Politiški pregled.

* **Razpust našega državnega zbora** se izvrši dne 30. t. m. Zasedanje ne bo zaključeno s prestolnim govorom, marveč predsednik Vetter bo imel na omenjeni dan zaključni govor o delovanju državnega zbora, ki bo na to razpuščen. — V parlamentarnih krogih govore, da pride v novo poslansko zbornico komaj polovica članov sedanjega parlamenta. — V vsi državi se že začinja živahno volilno gibanje. Vse stranke se pripravljajo na velike boje, vse stranke upajo, da izid-jo iz teh bojev z zmago. Mnogo jih ne upa zaman, mnogo pa se jih — vara.

— Državni zbor deluje te zadnje dni svojega življenja z mrzlično naglico. Premlel je že zakon o volilni svobodi, končal tudi zakon o „numerus clausus“. Klerikalni poslanci bi radi spravili pod streho kongruo: stara zbornica naj da poslednje darilce — deset milijonov kron! Duhovščina se jim ob prihodnjih volitvah izkaže gotovo hvaležno!

* **Zakon o volilni svobodi.** 1. Volilni shodi. Kdor hoče sam ali z drugimi preprečiti kandidatu ali poslancu, da govori ali poroča na javnem shodu, kdor brani na shod upravičenim osebam, kdor moti na shodu ali se upira rediteljem, more dobiti tudi tri mesece zapora, kdor pa sam ali z drugimi prepreči shod, more dobiti tudi šest mesecev. Globa od 10 do 200 K pa je določena onemu, ki se nepozvan, neopravičen vtihotapi na shod volilcev, povabljenih gostov ali članov kakega društva z namenom, da bi motil zborovanje ali če se upre rediteljem. Ko so razpisane volitve za državni ali deželni zbor, se mora ta zakon javno razglasiti v vseh občinah volilnega okraja. — 2. Podkupovanje. En mesec do šest mesecev strogega zapora dobi, kdor ponudi, obljubi, izplača ali pa uzame darilo, da bi s tem vplival v določenem smislu na izid volitve. — 3. Pijača in jed. Razvada, da stranke s pijačo in jedjo vabijo volilce v svoj tabor, je napotila odsek za volilno preosnovo, da je zahteval, da mora zakon prepovedati to sredstvo agitacije. Zato je odsek sklenil nov paragraf, ki strogo prepoveduje na dan volitve v gostilnicah ali drugih javnih prostorih brezplačno ali le za navidezno plačilo volilcem deliti pijačo ali jedila. Prestopke kaznuje politiška oblast z globo 10 do 200 K. Ako se dokaže, da je prizadeti imel namen, vplivati na volitev, je pristojna kazenska sodnja; politiška oblast pa razsoja, ako ni jasen namen podkupovanja. — 4. Prisiljevanje. § 5. določa strog zapor do 6 mesecev tistemu, kdor upliva na volilce, kdor jih sili z obljubami in grožnjami, da ali ne volijo ali pa volijo določenega kandidata. Kaznjiv je torej že poizkus vplivanja za grožnjo volilcu, da bi on ali tretja oseba trpela na svoji časti, prostosti, imetju ali dohodkih. Ako pa to prisiljevanje ali strahovanje dožene svoj namen, ako je torej volilec ali njegov somišljenik imel v istini kako škodo, se more kazni raztegniti tudi na eno leto zapora. Ista kazni je določena tudi za osebo, ki po volitvi v označenem smislu škoduje volilcu, ki ni volil po njeni želji. — 5. Krive vesti. Zaprt more biti en teden do treh mesecev, kdor z namenom širi krive vesti v kraju ali času volitev o kandidatu ali sploh o rečeh, ki morejo vplivati na izid volitev. — 6. Druge določbe. Stroga kazni zadene onega, kdor nalašč ponaredi ali pretvori glasovanje, glasovnice, legitimacije, kdor kakorkoli ovira volilno pravico, da si n. pr. pridrži glasovnico ali legitimacijo, kdor glasovnice odstrani, raztrese ali raztrga, da prepreči uspeh volitve, kdor zve z nepoštenimi sredstvi, kako so volili drugi, kdor protizakonito zapreti kandidatu s škodo na telesu, časti, prostosti, imetju, da se odpove kandidaturi. — Vsi člani volilne komisije in zapisničarji so uradniki v smislu § 101. kaz. zak. in uživajo zakonito varstvo. — Kdor je kaznovan v naštetih slučajih (izvzemši § 4. o pijači in jedi), izgubi aktivno in pasivno volilno pravico za pet let. — Vse to se lepo glasi, ako le ne bodo vseh teh določb ob gotovih slučajih ignorirali. Da imajo gotovi ljudje tudi gotove namene, se je že pokazalo ob sklepanju tega zakonskega načrta. V § 18. je odsek za volilno reformo predlagal, da v slučaju, ako državno pravdnštvo ne bi hotelo postopati, sme prizadeta oseba vložiti subsidiarno tožbo. To pa privilegirancem ni bilo všeč, zato so to odločbo zavrnili. — Vsekakor doživimo pri prihodnjih volitvah marsikaj.

* **Zakon o volilni reformi** bo sankcioniran najbrže dne 2. februarja.

* **V češki deželni šolski svet** je izvoljen kot zastopnik mesta Brna socijalni demokrat posl. H y b e š. To je v Avstriji prvi socijalni demokrat, ki je član deželnega šolskega sveta.

* **Hrvaška socialna demokracija** zadnja leta prav lepo napreduje. Ponehali so notranji prepiri, ki so slabili delavnost. Vse delo je sedaj koncentrirano v organizaciji delavstva.

* **Ogrska tolerantnost.** Pri razpravi o naučnem proračunu v ogrski poslanski zbornici je poslanec Geza Hellebronth zahteval, da se mora zapreti vseh 3371 ljudskih šol, kjer poučujejo v „tujih jezikih“, in 1774 šol, kjer sploh ne poučujejo madjarščine. Dejal je, da so te šole „gnezda izdajstva“.